

afstumpede Nærver og en forkuet Natur (fysisk set), der aabenbares gennem saadanne Anskuelser. At De aflagde Reformdragten igen, viser kun, at Deres Forsøg i denne Retning maa være kommet — forsilde.

Se paa Hovedresultaterne, Forholdet mellem Sundhedstilstanden blandt »Herrerne« og »Damerne«!

Naturen kender ikke Forskel paa et »stærkt« og et »svagt« Køn. Den har givet hver sin »Styrke«, Mændene Ævnen til at gøre det grovere, sværere Arbejde, Kvinderne Ævnen til at udholde jævnlige Barnefødsler uden Tab af Sundhed; men i Henseende til Rørighed, til Udholdenhed og almindeligt Velbefindende er de lige efter Naturens Orden. Saaledes er Forholdet blandt Dyrene og blandt de halvvilde Folk. Saaledes er Forholdet tildels endnu blandt Arbejdsfolk paa Landet. Gaa i Høsten ud paa Marken og se Konerne og Pigerne »binde op« efter de mejende Mænd, — hvem er de »stærke« og hvem de »svage« der?

Men helt anderledes er Forholdet mellem »Herrernes« og »Damernes« Sundhedstilstand. De indrømmer selv, at hyppige Barnefødsler udtømmer de fleste Damers fysiske Kraft, — at altsaa disse Damer har sat deres oprindelige Naturkraft overstyr paa dette Omraade. Er De i Tvivl om Resultatet af en Prøve paa Herrernes og Damernes Marschdygtighed? Og er De i Tvivl om, hvem der gennemsnitlig udfolder mest Livskraft, Herrerne eller Damerne? Herrerne arbejder stærkt, de fleste af dem, og mange af dem »lever« ogsaa stærkt, for stærkt; men mangfoldige Damer kan hverken leve eller dø, de slæber Tilværelsen igennem som et kulfattigt Skib, der maa gaa med halv Kraft.

Skønt »Herrerne« kun er legemlige Svæklinger i Sammenligning med, hvad de kan blive, naar Opdragelsen og Levemaaden bliver fornuftig, er »Damerne« dem dog langt underlegne. Hvoraf kommer det? Damerne bindes ikke tilnærmelsesvis saa meget til et stillesiddende Arbejde, sidder heller ikke slet saa mange Aar, som Regel, paa Skolens Marterbænk. Damerne spiser og navnlig drikker langt fornuftigere end Herrerne, og øder ikke saa megen Kraft ved at komme sent i Seng m. v. Og alligevel er Forholdet som det er! Hvad er da Grunden? Lad være, at Opdragelsen og den legemlige Dovenskab spiller en stor Rolle, — men Hovedaarsagen er og bliver den sundhedsnedbrydende Dragt, der hæmmer Blodets Kredsløb og Lungernes fulde Arbejde.

Jeg har helt set bort fra de blot naragtige, men uskadelige Moder som Tournuren, de fuldstændig vanvittige Hattefaconer m. m. Lad mig herom blot sige, at for et af Konvenienschensyn og Modeblindhed uhildet Blik er selv den mest lapsede Modeherres Dragt den rene Nøgternhed imod den almindelige Damedragt, ligesom selv den mest »friserede« Springfyr ikke bruger nær den Tid til at ordne sin Frisur som de 90 pCt. af Damerne maa anvende til at »sætte« deres lange Haar. Men alt dette er Smaating, som vi kan lade den dydige »Ærbarhedsforening« og Profeten *Esaias* om at bekæmpe.

Jeg har ikke benægtet, at der findes Undtagelser, Damer, hvis Sundhed nogenlunde har trodset alle Angreb; — men just »flokkevis« har jeg ikke set dem, skønt jeg som Regel staar op mellem 7 og 8 og ret ofte førend 7.

Damerne har en urigtig Opfattelse af Mændenes Dom over deres Dragt. »Elske Tournuren« gør ingen Herrer, de ler af dem som et Tegn paa, at Damerne i deres Modeslaveri ikke blot sætter Sundhedens men ogsaa Skønhedens Regler til Side. Og selv om der endnu er pjankede Mandfolk, som beundrer den »smalle Midie«, kan De være sikker paa, at Sporten og den hele Sundhedsbevægelse blandt Mændene med antagelig Hurtighed paavirker deres Dom; og allerede nu kan Damerne trygt forlade dem paa, at de fleste Herrer ogsaa tager Sundheden i Betragtning, naar det alvorlige Spørgsmaal melder sig, om de skal binde sig for Livet til en Kvinde og paatage sig Omsorgen for hendes og deres Børn. Desuden — spurgte Herrerne om Damernes Dom, da de for 100 Aar siden paabegyndte deres egen store Dragtrevolution?

Noget andet er, at det vil være skadeligt for Kvindesagen, om Dragtreformen antog afstikkende Former. Men det behøves ikke. Jeg har i England, og ogsaa her, set mange Damer, om hvem jeg vidste, at de bar en fornuftig Dragt, men som desuagtet »saa ud som andre Damer.«

En Forening til Fremme af en sundhedsmæssig Kvindedragt, og blot mod dette ene Formaal, kan lige saa godt være og bevarer som upolitisk som Tilfældet har været med Afholdsforeningerne, der Verden over tæller 20—30 Millioner Medlemmer af alle mulige politiske og religiøse Anskuelser.

Damedragten er et Omraade, som den offentlige Dom over legemlig Vanrøgt først lige er begyndt at tage Sigte paa. Der soves endnu Sjaalesøvn her. Naar en ung Mand drikker sig til Ølmave, rød Næse og sløve Øjne, anses han for en »Familiens Sorg«. Men naar en ung Pige snører sig Helsen fra, saa lægger Moderen Armen om Livet paa hende og siger stolt til sin Mand: »Se, Far, — ikke mere end 20 Tommer«! — Der vil endnu gaa en Tid, før man siger om den unge Dame, der i Spejlet mørstrer Virkningen af den sidste halve Tomme, hun har ranet fra sin Sundhed, at hun »sætter en Ære i sin Skam«; forhaabentlig finder man dog et mere salonfahigt Udfor denne gamle, barske Sætning.

Men den Tid kommer, og den kommer snart. Det er ingen Tilfældighed, at Lægerne udgiver den ene populære Bog efter den anden om Sundhedsregler, eller at Hygiejnen trænger sig frem over alt. Det er heller ingen Tilfældighed, at en almindelig Mandsperson, som undertegnede, har følt Trang til at skrive saa hensynsløst om Damerne i deres eget Blad. De Tanker, jeg har udtalt, gror i mange.

Agt paa disse Tidens Tegn, mine Damer! Inden ret længe vil den Sundhedsbevægelse, der er et Barn af den nyere og nyeste Tid, bringe den offentlige Mening til at kræve Damerne til Regnskab for den Maade, hvorpaa de mishandler deres Legeme til Skade for dem selv og til Ulykke for Samfundet. Og viser det sig da, at der hverken er Vilje eller Kraft inden Kvindeverdenen til at løfte denne store Opgave, som kan løses saa ganske af Kvindernes egen Vilje og uden Mandens Hjælp, saa vil det give Troen paa Nutidskvindens sociale Værd og hele Udviklingsævine et Knæk, der vil være et af de værste Nederlag, som Kvindesagen herhjemme kan lide.